

МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК ДО ОНЛАЙН-КУРСУ

ОСНОВИ КІБЕРБЕЗПЕКИ ДЛЯ ШКОЛЯРІВ

ДЛЯ 7-9 КЛАСІВ

2023

Методичні посібники розробила громадська організація “Смарт освіта”

Курс “Основи кібербезпеки для школярів” розроблений CRDF Global в Україні в співпраці з ГО “Смарт Освіта” та технічними експертами компанії Technomatix за підтримки Державного департаменту США (Офіс із координації допомоги Європі та Євразії).

Мета курсу – зміцнення рівня обізнаності та підвищення загального рівня знань у сфері кіберзахисту здобувачів освіти, їхніх батьків та вчителів.

Курс розміщений на платформі за посиланням: cyberkidsukraine.org

Для його проходження / використання матеріалів необхідно зареєструватися. З огляду на вікові особливості школярів, матеріали курсу адаптовані для учнів 1-2 класів, 3-4 класів, 5-6 класів, 7-9 класів, 10-11 класів.

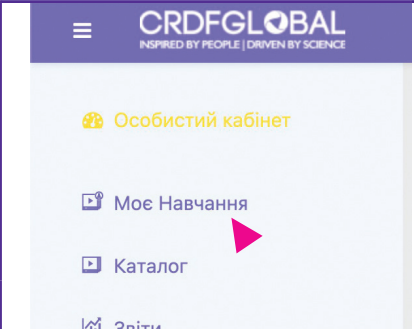
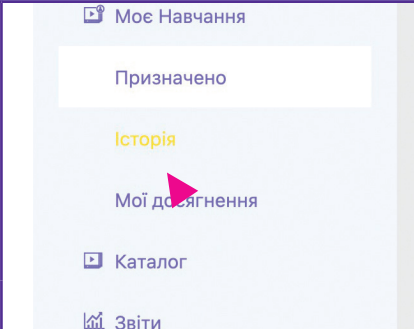
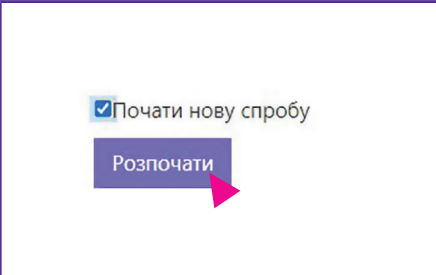
**ДЛЯ УЧНІВ 7-9 КЛАСІВ КУРС СКЛАДАЄТЬСЯ З ДЕСЯТИ МОДУЛІВ,
КОЖЕН ІЗ ЯКИХ МІСТИТЬ НАВЧАЛЬНУ ІНФОРМАЦІЮ ТА ТЕМАТИЧНІ ВПРАВИ
ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ОТРИМАНИХ ЗНАНЬ**

Модуль 1. Наскільки безпечний твій смартфон? <ul style="list-style-type: none"> • Що може загрожувати роботі смартфона. • Способи, якими можна перевірити його безпеку. • Що твій смартфон знає про тебе. • Чи не передає він потайки кудись інформацію про тебе. 	Модуль 2. Злий хакер чи поганий захист? <ul style="list-style-type: none"> • Які загрози зловмисники створюють для гаджетів. • Якої шкоди завдає порушення правил кібербезпеки. • Як захиститися від хакерів та обвести їх круг пальця.
Модуль 3. Про що розповідають акаунти? <ul style="list-style-type: none"> • Цифровий слід користувача. • Налаштування приватності. • Прикмети фейкових акаунтів. • Правила поведінки з ботами й троями. 	Модуль 4. Соціальні мережі <ul style="list-style-type: none"> • Чого варто уникати в соцмережах. • Що таке кібербулінг і як від нього захиститися.
Модуль 5. Загрози інформаційного простору <ul style="list-style-type: none"> • Що таке інформаційні війни і навіщо їх влаштовують. • На які "міни" можна натрапити, шукаючи інформацію в інтернеті. 	Модуль 6. Соціальна інженерія <ul style="list-style-type: none"> • Що таке соціальна інженерія. • Як працюють техніки соціальної інженерії та які ефекти викликають. • Як не піддатися на провокації шахраїв.
Модуль 7. Заробіток в інтернеті <ul style="list-style-type: none"> • Як випадково не стати злочинцем. • Як не потрапити до фінансової піраміди. 	Модуль 8. Банківська картка <ul style="list-style-type: none"> • Які помилки при користуванні банківською картою можуть призвести до крадіжки твоїх даних. • Як себе убезпечити. • Що робити, якщо дані картки стали відомі зловмиснику.
Модуль 9. Онлайн-ігри <ul style="list-style-type: none"> • Які схеми шахрайства зловмисники використовують в онлайн-іграх. • Що робити, якщо став жертвою шахрайства в онлайн-грі. 	

Зареєстровані користувачі платформи матимуть доступ до кожного навчального модуля. У такий спосіб, учні та їхні батьки можуть проходити курс самостійно, а вчитель матиме можливість використовувати деякі анімовані ролики та інтерактивні завдання під час навчання.

Після успішного проходження тесту, кожен користувач отримує сертифікат про те, що він опанував навчальний онлайн-курс «Базові правила інформаційної безпеки».

ПРИМІТКА. Якщо ви вже завершили курс для 7-9 класів, але хочете повернутися до якоїсь частини (наприклад, на уроках чи класних годинах), виконайте наступні дії.

1. Після входу в систему, оберіть меню «Моє навчання» (зліва на панелі навігації сайту).	2. Відкрийте меню «Історія», у якому знайдете завершені курси.	3. Відкрийте курс, наприклад, за 1-2 клас, оберіть потрібний модуль і зробіть позначку в клітинці.
		
4. Натисніть «Розпочати».		

ВЧИТЕЛЮ ІНФОРМАТИКИ

ПРИКЛАД ВИКОРИСТАННЯ КУРСУ НА УРОКАХ

Запропоновані матеріали розроблені на основі діяльнісного, особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів. Враховані такі наскрізні змістові лінії: «інформаційне середовище» (вміння критично аналізувати інформацію, висловлювати зважені судження), «здоров'я й безпека», «громадянська відповідальність» (формування відповідального члена суспільства)

Формування компетентностей

Вільне володіння державною мовою
<ul style="list-style-type: none"> • вміння доступно й переконливо висловлювати думки, вести аргументовану дискусію відповідно до теми.
Інформаційно-цифрова компетентність
<ul style="list-style-type: none"> • дотримання правил безпеки в мережі Інтернет.
Ініціативність і підприємливість
<ul style="list-style-type: none"> • використовувати досвід діяльності в інтернеті для вибору життєвих стратегій; • виявляти можливості й загрози використання інтернету (у тому числі й для майбутньої професійної та підприємницької діяльності); • уміння визначати всі можливі варіанти причин виникнення проблем та їх розв'язання (які пов'язані з використанням інтернету).
Соціальна та громадянська компетентності
<ul style="list-style-type: none"> • вміння комунікувати та працювати з іншими; • дотримання принципів цифрового громадянства.
Навчання впродовж життя
<ul style="list-style-type: none"> • використовувати різноманітні підходи й форми навчання, можливості сучасних навчальних середовищ (зокрема, онлайн-середовищ) для побудови власної траєкторії розвитку.

ТЕМА: ПРОЄКТУЄМО БЕЗПЕЧНИЙ ПРОСТІР В ІНТЕРНЕТІ

Мета:
<ul style="list-style-type: none">• формування предметних і ключових компетентностей в учнів;• формування культури інформаційної безпеки для запобігання можливим негативним наслідкам роботи в мережі.
Завдання:
<ul style="list-style-type: none">• розвивати навички ефективного пошуку та аналізу інформації;• навчити учнів розпізнавати основні помилки під час користування ресурсами, пристроями й програмами та аналізувати рівень безпеки в різних ситуаціях.• розвивати вміння аналізу помилкової поведінки в цифровому світі, що може призвести до негативних наслідків;• розвивати в учнів навички роботи в групі.
Необхідне обладнання:
<ul style="list-style-type: none">• телевізор / проєктор і екран (для навчання офлайн);• комп'ютери / смартфони / планшети з доступом до інтернету в дітей;• Google Документ з таблицею або таблицю Excel.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ВЧИТЕЛЮ

За тиждень до уроку:

1. запропонуйте учням разом із батьками зареєструватися на курс із кібербезпеки за [посиланням](#) і ознайомитися з інформацією про цей курс;
2. сформууйте чотири групи учнів, які отримають випереджальне завдання – самостійно ознайомитися з матеріалами одного з модулів (1, 2, 6) курсу «Основи кібербезпеки для учнів» 7-9 класів (див. додатки 1-2);
3. для спільної роботи учнів онлайн, підготуйте Google Документ з таблицею або таблицю Excel.

Тривалість уроку: офлайн – 45 хвилин, дистанційне навчання – відповідно до санітарних норм.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент (до 1 хв)

II. Актуалізація опорних знань (до 3 хв)

1. Покажіть учням хмаринку зі слів. Запропонуйте уважно розглянути її зміст і, відповідно до змісту, придумати назву.
2. Після того, як учні запропонують свої варіанти назв, подякуйте й повідомте тему уроку.

Хмаринку створено за допомогою Інтернет-сервісу [Word Art](#)

III. Мотивація освітньої діяльності (до 2 хв)

1. Запитайте в дітей
Чи можна нашкодити собі та іншим людям, якщо не дотримуватися правил безпеки користування інтернетом?
2. Вислухайте відповіді.
3. Скажіть, що знання і навички, які учні отримали під час проходження модулів курсу «Основи кібербезпеки для школярів», готуючись до уроку, та здобуті на самому уроці, зіграють роль "парасольки", допоможуть убезпечити себе й інших небайдужих їм людей від багатьох проблем.

IV. Визначення мети уроку (1-2 хв)

1. Запропонуйте учням визначити освітню мету уроку.
2. Узагальніть їхні відповіді.

V. Учні презентують результати своєї роботи

Час визначає вчитель, залежно від того, як проходитиме урок (онлайн чи офлайн) тощо.

ПРИМІТКА. В умовах дистанційного навчання, учні на уроці лише презентують свою роботу та обговорюють її.

Якщо урок проходить офлайн:

1. Учні в класі можуть об'єднатися в проєктні групи (відповідно до того, який модуль курсу проходили як випереджальне завдання).
2. Групи отримують посилання на завдання або роздруковку з завданням.

Завдання 1 (час на виконання – до 15 хв)

- Уявіть, що ви – співробітники відділу захисту інформації нової IT-компанії, які мають вирішити якийсь перелік завдань.
 - Розробіть інструкцію для всіх працівників компанії, яку вони мають виконувати для забезпечення захисту інформації.
- Основні пункти інструкції мають описувати порядок роботи та правила безпеки в інтернеті для співробітників. У кожному наведеному розділі (див. нижче) має бути не менше ніж 2 пункти):

Розділ 1. Створення надійного пароля користувача.

Розділ 2. Завантаження програм та застосунків з мережі.

Розділ 3. Користування антивірусними програмами.

3. Учні спільно працюють над інструкцією та вносять пункти інструкції в таблицю (Google Документ з таблицею або таблицю Excel).

Розділ 1. Створення надійного пароля користувача	Розділ 2. Завантаження програм та застосунків з мережі	Розділ 3. Користування антивірусними програмами

4. Процес спільної роботи вчитель демонструє на екрані.

ВАЖЛИВО!

Учні самостійно розподіляють між собою обов'язки щодо роботи в групах. Якщо є потреба, діти проводять пошук необхідної інформації в інтернеті.

За необхідності, вчитель консультує.

Завдання 2 – випереджальне для однієї з груп

Підготувати інформацію (один приклад) для виступу перед співробітниками IT-компанії на тему "Соціальна інженерія. Небезпечні історії".

Для цього потрібно:

1. Переглянути модуль 6 курсу;
2. Вибрати одну ситуацію та описати порядок дій, які потрібно було зробити, щоб уникнути неприємності;
3. Підготувати інформацію для виступу перед співробітниками на тему "Соціальна інженерія. Небезпечні історії";
4. Створити плакат / інфографіку / малюнок / слайд дошки jamboard / google документ (на ваш вибір), який відобразить виконане завдання;
5. Визначити, хто і як презентує спільну роботу.

VI. Завершальна частина (5 хв)

1. Запропонуйте дітям висловити своїми словами основну ідею уроку.
1. Покажіть знову хмаринку зі слів і запропонуйте обрати слово, яке найкраще підсумовує тему (безпека).

VII. Рефлексія

Учитель пропонує дітям поділитися враженнями від уроку.

- Що дізнались і чого навчились?
- Чи був урок корисним?
- Які здобуті знання та вміння вони зможуть використати в подальшому житті?
- Чи корисним буде курс батькам, друзям, іншим людям?

Вчителю / вчительці варто акцентувати на тому, що кожен тепер може пройти самостійно весь курс, отримати корисні знання й сертифікат.

Самооцінювання

Кожен учень, за допомогою таблиці (див. додаток 3), може самостійно оцінити свою роботу під час уроку.

ДОДАТОК 1 ПРОЄКТУЄМО БЕЗПЕЧНИЙ ПРОСТІР В ІНТЕРНЕТІ 7-9 КЛАСИ

Завдання для груп 1-3

1. Запропонуйте батькам разом із вами зареєструватися на курс з кібербезпеки [за посиланням](#).
2. Ознайомтеся з інформацією про цей курс.
3. Відкрийте курс за 7-9 клас, оберіть свій модуль (група 1 – модуль 1, група 2 – модуль 2, група 3 – модуль 6). Прослухайте інформацію, перегляньте анімаційні ролики та виконайте завдання.
4. Уявіть, що ви – співробітники відділу захисту інформації нової ІТ-компанії, які мають вирішити якийсь перелік завдань.
5. Розробіть інструкцію для всіх працівників компанії, яку вони мають виконувати для забезпечення захисту інформації.

Основні пункти інструкції мають описувати порядок роботи та правила безпеки в інтернеті для співробітників. У кожному наведеному розділі (див. нижче) має бути не менше 2-х пунктів.

Розділ 1. Створення надійного пароля користувача.

Розділ 2. Завантаження програм та застосунків з мережі.

Розділ 3. Користування антивірусними програмами.

Запишіть ваші пункти інструкції в таблицю Google Документа.

УВАГА!

Усі три групи спільно працюють над заповненням однієї таблиці. Інформацію, яку ви отримаєте під час навчання, варто перетворити на тези (правила) й записати у відповідний розділ.

Інструкція забезпечення захисту інформації ІТ-компанії

Розділ 1. Створення надійного пароля користувача	Розділ 2. Завантаження програм та застосунків з мережі	Розділ 3. Користування антивірусними програмами

6. Визначте, хто з вас і як саме презентує вашу спільну роботу.

ДОДАТОК 2

ПРОЄКТУЄМО БЕЗПЕЧНИЙ ПРОСТІР В ІНТЕРНЕТІ

7-9 КЛАСИ

Завдання для групи 4

1. Запропонуйте батькам разом із вами зареєструватися на курс з кібербезпеки [за посиланням](#).
2. Ознайомтеся з інформацією про цей курс.
3. Відкрийте курс за 7-9 клас, оберіть модуль 6, прослухайте інформацію, перегляньте анімаційні ролики та виконайте завдання модуля.
4. Уявіть, що ви працюєте у відділі захисту інформації нової IT-компанії, співробітники якої мають вирішити якийсь перелік завдань.
5. Підготуйте інформацію для виступу перед колегами на тему "Соціальна інженерія. Небезпечні історії". Виберіть одну з наведених ситуацій (модуль 6 курсу) та опишіть порядок дій, який потрібно зробити, щоб уникнути такої неприємності.
6. Створіть плакат / інфографіку / малюнок / дошку Jamboard / Google Документ (на ваш вибір), який відобразить виконане вами завдання.
7. Визначте, хто з вас і як саме презентує вашу спільну роботу.

ДОДАТОК 3
ПРОЄКТУЄМО БЕЗПЕЧНИЙ ПРОСТІР В ІНТЕРНЕТІ
ТАБЛИЦЯ САМООЦІНЮВАННЯ

	Критерії самооцінювання	Максимум балів	Отримані бали
1	Участь в обговоренні ситуацій та створенні інструкції / демонстраційних матеріалів	3	
2	Активність учасника проєкту в групі	2	
3	Уміння аналізувати, узагальнювати й критично оцінювати ситуації, застосовуючи знання з інформатики	3	
4	Презентація роботи	2	
5	Мовна культура	2	
6	Загальна кількість балів	12	

ВЧИТЕЛЮ ОСНОВ ПРАВОЗНАВСТВА

Завдання 7 модулю «Заробіток в інтернеті» можна запропонувати учням 9 класу на практичному занятті «Працевлаштування неповнолітніх», як правові ситуації, пов'язані з пошуком роботи та працевлаштуванням неповнолітніх.

Предмет, розділ, тема за програмою МОН	Питання, що розглядаються в модулі 7 курсу «Заробіток в інтернеті»
Основи правознавства 9 клас Розділ 4. Неповнолітні як суб'єкти цивільних, сімейних, трудових, адміністративних і кримінальних правовідносин» ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ. Працевлаштування неповнолітніх.	<ul style="list-style-type: none"> • Як, шукаючи роботу, випадково не стати злочинцем. • Як уникнути потрапляння до фінансової піраміди

Мета:
<ul style="list-style-type: none"> • Формування предметних і ключових компетентностей в учнів.
Завдання:
<ul style="list-style-type: none"> • розвивати в учнів навички роботи в групі; • формувати та розвивати навички моделювання ситуацій працевлаштування неповнолітніх; • розвивати вміння аналізу помилкової поведінки в цифровому світі, що може призвести до негативних наслідків; • виховувати в учнів правові культуру та свідомість, цифрову грамотність.
Очікувані результати:
Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> • застосовуватиме набуті знання, розв'язуючи правові ситуації, пов'язані з пошуком роботи та працевлаштуванням неповнолітніх; • оцінюватиме ризики пошуку роботи та працевлаштування неповнолітніх через інтернет.
Необхідне обладнання:
<ul style="list-style-type: none"> • телевізор / проектор і екран (для навчання офлайн); • комп'ютери / смартфони / планшети з доступом до інтернету в дітей; • роздаткові матеріали.

Пропонуємо приклад фрагмента практичного заняття з використанням анімації та завдань курсу «Основи кібербезпеки для школярів».

АЛГОРИТМ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

I. Організаційний момент (до 1 хв)

Учні об'єднуються в чотири групи:
 «Юристи»;
 «Неповнолітні, які шукають роботу»;
 «Батьки неповнолітніх»;
 «Роботодавці».

Покажіть анімаційний ролик «Кримінальний кур'єр» (тривалість 01:01 хв)

ПРИМІТКА. Бажано, щоб кожна група отримала для роботи роздруковку із текстовим варіантом ситуації та завданням до неї.

Ситуація 1 (час на виконання завдань до ситуації – до 10 хв)

ТЕКСТОВИЙ ВАРІАНТ:

Хлопчик кілька днів поспіль вводив у пошукову стрічку запит: "Як заробити гроші підлітку?" І ось, нарешті, з'явилася реклама: "Реальні гроші! Робота кур'єром! Доставка чарівної випічки."

Хлопчик дуже зрадів! Зателефонував і отримав запрошення на роботу. Приємні люди чомусь переконували не говорити про підробіток батькам. Працювати можна після уроків, тож мама з татом нічого не дізнаються.

Після кількох місяців роботи кур'єром, чомусь до батьків хлопчика завітала поліція.

Як ви вважаєте, чому?

Вислухайте варіанти відповідей учнів. Ймовірно, діти здогадаються, що хлопчика залучили до наркоторгівлі.

Завдання групам

- Учасники групи «Юристи» мають пригадати де можуть і де не можуть працювати підлітки. Також юристи будуть рецензувати та, за необхідності, доповнювати відповіді інших груп.
- Учасники групи «Неповнолітні, які шукають роботу» розглядають стратегію поведінки неповнолітньої особи, пригадують особливості працевлаштування неповнолітніх, які визначені Кодексом законів про працю в Україні, складають запитання до роботодавця тощо.
- Учасники групи «Батьки неповнолітніх» розглядають стратегію поведінки батьків неповнолітніх (відповідно до своїх обов'язків), які шукають роботу.
- Учасники групи «Роботодавці» розглядають стратегію поведінки законослухняних роботодавців, які знають особливості працевлаштування неповнолітніх і складають перелік вимог до неповнолітнього претендента на робоче місце.

Кожна з груп має знайти відповідь на питання: «Як потрібно було правильно вчинити хлопчику?»

ПРИМІТКА. В умовах дистанційного навчання робота з матеріалами модуля 7 може бути як випереджальне або домашнє завдання (див. додаток 1). Завдання можна розмістити на Google Діску (чи іншому сервісі хмарного зберігання) з наданням учням доступу до нього. Також вчитель має підготувати цифрову дошку Jamboard, на якій кожна група матиме свою сторінку для роботи.

Покажіть анімаційний ролик «Фінансова піраміда» (тривалість 01:56 хв)

Ситуація 2 (час на виконання завдань до ситуації: до 10 хв)

ТЕКСТОВИЙ ВАРІАНТ

Дівчинка, яка шукала роботу в інтернеті, натрапила на цікаве відео.

З екрана дуже емоційно, розмахуючи руками, говорить двадцятирічний «бізнесмен»...

“Друзі, всім вітання!

Звати мене Василь Багатий. Родом я з маленького містечка, а зараз живу в Європі.

Після школи вступив до університету. Не минуло й року як я зрозумів, що хочу бути вільним. Хочу мати гроші й багато вільного часу. Хочу подорожувати.

Задля чого я навчався? Для того, щоб ходити на роботу й жити тим життям, яким я не хочу жити?

Поки ти сьогодні думаєш, ким бути, поки ти навчаєшся, я в двадцять років вже заробив сорок мільйонів гривень, хоча в бізнесі я всього два роки.

Сьогодні я маю можливість забезпечувати не лише себе, а й своїх батьків і бабусю. Я купив їм нові квартири, оплачую їм відпочинок на відомих курортах. Я відпочиваю, а мої прибутки зростають!

Хочеш зайнятися бізнесом і розбагатіти?

Стань привілейованим акціонером моєї бізнес компанії! Зроби внесок 20 € і через місяць отримаєш 200. Реєструйся, сплачує внесок і поширюй інформацію серед друзів! Чим більше друзів ти приведеш у бізнес – тим більше людей ошчасливиш і сам станеш багатшим!

Чи будуть пишатися тобою батьки? Очевидно, що ні. Що ти такого зробив, щоб тобою пишалися? Та нічого.

А от моя мама пишається мною, бо я в двадцять років став мільйонером!

Я розбагатів і допоможу вам розбагатіти!”

Практичне завдання

Визначте, що в промові Василя Багатого є неприродним, небезпечним.

ПРИМІТКА. Учні мають працювати в парах або групах.

Вислухайте відповіді учнів.

На що потрібно звертати увагу дітей

- Занадто багато емоцій під час виступу таких бізнесменів.
- Прослідковується маніпулювання потребами людини.
- Про реальну діяльність компанії такі бізнесмени не повідомляють, бо її немає. Мова про фінансову піраміду.
- Немає чіткої структури бізнесу.
- Незрозуміла система виплат.
- Обіцяють швидкі, легкі та величезні прибутки за дуже короткий час (якщо обіцяють прибутковість 100 % чи більше – це піраміда!)
- Варто пам'ятати: не можна побудувати бізнес з нуля, не маючи досвіду й певних компетенцій.
- Такі промови розраховані на людей, у яких не сформоване критичне мислення.
- Вивчай те, що допоможе побудувати бізнес, шукай можливості потрапити на стажування в ті компанії й до тих фахівців, яким довіряєш.
- Пам'ятай, піраміда рано чи пізно лусне і ти втратиш свої кошти.

Завдання 8 модулю «Банківська картка» можна запропонувати учням 9 класу як домашнє завдання до практичного заняття «Захист прав споживачів. Особливості електронного продажу й операцій із кредитною картою»

Предмет, розділ, тема за програмою МОН	Питання, що розглядаються в модулі 7 курсу «Заробіток в інтернеті»
<p>Основи правознавства 9 клас Розділ 4. Неповнолітні як суб'єкти цивільних, сімейних, трудових, адміністративних і кримінальних правовідносин ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ. Захист прав споживачів. Особливості електронного продажу й операцій із кредитною картою.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Які помилки при користуванні банківською картою можуть призвести до крадіжки твоїх даних. • Як себе убезпечити. • Що робити, якщо дані картки стали відомі зловмиснику.

ДОДАТОК 1 ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ

Завдання для групи 4

1. Запропонуйте батькам разом із вами зареєструватися на курс з кібербезпеки [за посиланням](#).
2. Ознайомтеся з інформацією про цей курс.
3. Відкрийте курс за 7-9 клас, оберіть 7 модуль, прослухайте інформацію, перегляньте анімаційні ролики та виконайте завдання.
4. На цифровій дошці Jamboard знайдіть сторінку вашої групи і виконайте завдання.

Учасники групи «Юристи»:

- записують на слайді де можуть і де не можуть працювати підлітки;
- рецензують та, за необхідності, доповнюють записи інших груп.

Учасники групи «Неповнолітні, які шукають роботу»:

- розглядають стратегію поведінки неповнолітньої особи;
- пригадують особливості працевлаштування неповнолітніх, які визначені Кодексом законів про працю в Україні, складають запитання до роботодавця;
- запитання, які мають «вивести на чисту воду» злочинців, занотовують на свій слайд.

Учасники групи «Батьки неповнолітніх»:

- розглядають стратегію поведінки батьків неповнолітніх (відповідно до своїх обов'язків), які шукають роботу;
- записують на слайд, які мають бути дії батьків хлопчика, що шукає роботу.

Учасники групи «Роботодавці»:

- розглядають стратегію поведінки законослужняних роботодавців, які знають особливості працевлаштування неповнолітніх;
- занотовують перелік вимог до неповнолітнього претендента на робоче місце.

Кожна з груп має підготувати відповідь на питання: «Як потрібно було правильно вчинити хлопчику?»

ДЖЕРЕЛА:

Модуль 3. Про що розповідають акаунти?

1. Козловська Є. Вбити троля: доброта, ігнор та Кіберельфи [Електронний ресурс] // media lab – 13/12/2019/ - Режим доступу до ресурсу: <https://medialab.online/news/vbyty-trolya/>
2. Медіалайфхак. Як визначити ботів у соцмережах? [Електронний ресурс] // ІНТЕРНЬОЗ Україна – 16.07.2020. - Режим доступу до ресурсу: <https://internews.ua/opportunity/bots-identification>
3. Шутов М. Дегуманізація як інструмент інформаційної війни [Електронний ресурс] // Media Sapiens – 06.06.2014. - Режим доступу до ресурсу: <https://ms.detector.media/profstandarti/post/574/2014-06-06-degumanizatsiya-yak-instrument-informatsiynoi-viyny/>
4. Що таке цифровий слід та як його зменшити — поради для користувачів [Електронний ресурс] // ESET – 16.04.2021. - Режим доступу до ресурсу: <https://eset.ua/ua/blog/view/112/chtu-takoye-tsifrovoy-sled-i-kak-yego-umenshit-sovety-dlya-polzovateley>

Модуль 4. Соціальні мережі

5. Види булінгу та кібербулінгу кібербулінг [Електронний ресурс] // DOCU DAYS UA - Режим доступу до ресурсу: <https://edu.bullyingstop.org.ua/article/4>
6. Куценко С. Діти онлайн: як уберегти від кібербулінгу [Електронний ресурс] // УКРІНФОРМ – 19.05.2019. - Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2702033-diti-onlajn-ak-uberegti-vid-kiberbulingu.html>
7. Павліченко Т. Як розпізнати та попередити кібербулінг [Електронний ресурс] // Media Sapiens – 01.06.2020. - Режим доступу до ресурсу: <https://ms.detector.media/kiberbezpeka/post/24785/2020-06-01-yak-rozpiznaty-ta-poperedyty-kiberbuling/>
8. Ремовська О. «Лайки» у Facebook розкажуть про вас більше, ніж ви самі [Електронний ресурс] // Радіо Свобода 16.03.2013. - Режим доступу до ресурсу: <https://www.radiosvoboda.org/a/24930078.html>
9. Чернецька С. Життя заради лайків: як підлітки шліфують реальність у соцмережах [Електронний ресурс] // Media Sapiens - 08.08.2016. - Режим доступу до ресурсу: <https://ms.detector.media/media-i-diti/post/17166/2016-08-08-zhyttya-zarady-laykiv-yak-pidlitky-shlifuyut-realist-u-sotsmerezhakh/>

Модуль 5. Загрози інформаційного простору

10. Брошнівська О. Брехня — нова правда. Що таке дипфейки та як їх розпізнати? [Електронний ресурс] // VECTOR – 02.11.2020. Режим доступу до ресурсу: <https://vctr.media/yak-rozpiznavatu-dipfeyki-50266/>
11. Даниленко В. М. Історія України : рівень стандарту : підруч. для 11-го кл. закл. заг. серед. освіти / Віктор Даниленко, Мирослава Смольницька. - Київ : Генеза, 2019. - 224 с. : іл.
12. Діпфейк та дезінформація : практич. посіб. / Агнешка М. Вальорска ; пер. з нім. В. Олійника – К. : Академія української преси ; Центр Вільної Преси, 2020. – 36 с. – Режим доступу до ресурсу: https://www.aup.com.ua/uploads/DEEPFAKES_FNF_AUP_2020.pdf
13. ЗМІ Росії повторно поширили фейк про Україну і Монголію [Електронний ресурс] // Радіо Свобода – 02.03.2016 - Режим доступу до ресурсу: <https://www.radiosvoboda.org/a/27585763.html>
14. Курбан О.В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі [Текст]: навчальний посібник / О.В.Курбан. – Київ: ВІКНУ, 2016. - 286 с. — Режим доступу до ресурсу: https://mil.univ.kiev.ua/files/222_1044284240.pdf
15. Малик Я. Інформаційна війна і Україна [Електронний ресурс] // Науковий вісник – 2015. – Вип.15 Демократичне врядування - Режим доступу до ресурсу: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk15/fail/Malyk.pdf
16. Матеріали курсу для студентів «Базові правила безпеки в цифровому середовищі» [Електронний ресурс] // CRD-FGLOBAL - Режим доступу до ресурсу: <https://cybereducation.org/mc/index.php/usr/login/login>
17. Підручник: Т. В. Бакка Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закл. загал. серед. освіти / Т.В. Бакка, Л.В. Марголіна, Т.В. Мелешенко. — Київ : Вид-во «Оріон», 2018.
18. П'ять міфів російських ЗМІ про українську мову Real.Україна (ВІДЕО) [Електронний ресурс] // YouTube. — Режим доступу до ресурсу: https://www.youtube.com/watch?v=PvIx-KPHtOw&ab_channel=FREE%D0%94OM.LIVE
19. У Парижі 132 роки тому відкрили збільшену копію хмельницької Ейфелевої вежі [Електронний ресурс] // UaReview – 05.06.2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://uareview.com/eiffel-tower-khmelnyskyi/>

ДЖЕРЕЛА ЗОБРАЖЕНЬ:

1. Антисуфразистська карикатура [Зображення] [Електронний ресурс] // ПЛОМІНЬ – Режим доступу до ресурсу: <https://plomin.club/suffragism/>
2. Ейфелева вежа [Зображення] [Електронний ресурс] // UaReview – Режим доступу до ресурсу: <https://uareview.com/eiffel-tower-khmelnyskyi/>

Модуль 7. Заробіток в інтернеті

3. Прибутковість 120% та відсутність продукту. Як відрізнити стартап від фінансової піраміди [Електронний ресурс] // СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ – 03.07.2020. - Режим доступу до ресурсу: <https://suspline.media/45170-pributkovist-120-vidsotkiv-ta-vidsutnist-produktu-ak-vidrizniti-startap-vid-finansovoi-piramidi/>

